

Urszula Mielczarek

nauczyciel-konsultant Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM”
w Częstochowie

Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły/placówki i plany wychowawczo-profilaktyczne klas

Program wychowawczo-profilaktyczny to przyjęta przez szkołę/placówkę **koncepcja wychowania i profilaktyki**, zmierzająca do kształtowania osobowości uczniów pod kierunkiem nauczycieli, **opisana przez zestaw celów, zadań oraz sposobów ich realizacji**. Przygotowanie i realizacja programu wychowawczo-profilaktycznego jest zadaniem **zarówno całej szkoły**, jak i **każdego nauczyciela**. Obok zadań wychowawczych i profilaktycznych nauczyciele podejmują **działania opiekuńcze** odpowiednio do istniejących potrzeb. Cele i zadania wytyczone przez szkołę/placówkę powinny być realne, mierzalne, określone w czasie i mieć wskazaną osobę odpowiedzialną za ich realizację.

- Program wychowawczo-profilaktyczny powinien być kompatybilny ze wszystkimi dokumentami szkolnymi dotyczącymi dydaktyki i opieki.

Program wychowawczo-profilaktyczny obejmuje:

- ✓ treści i działania **wychowawcze** skierowane do uczniów,
- ✓ treści i działania **profilaktyczne** dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów. Przygotowane w oparciu o **diagnozę potrzeb** i problemów występujących w danej społeczności szkolnej i skierowane do **uczniów, rodziców i nauczycieli**.

Program opisuje w sposób całościowy wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczo-profilaktycznym. Jest opracowany i realizowany **przez wszystkich nauczycieli**. Uchwalenie **programu wychowawczo-profilaktycznego** szkoły lub placówki jest kompetencją rady rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną, jest spójny z programem nauczania. Treści zawarte w programie wychowawczo-profilaktycznym są zbieżne w kształtowaniu odpowiednich postaw, umiejętności, sfer rozwojowych i systemu wartości. Powinien głęboko tkwić w tradycji szkoły i środowiska.

Model opracowania programu wychowawczo-profilaktycznego:

Etap I: Charakterystyka sylwetki absolwenta szkoły – opracowanie sylwetki absolwenta szkoły, wartości preferowanych w szkole.

Etap II: Analiza dotychczasowych działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły.

Etap III: Konstruowanie strategii wychowawczo-profilaktycznej szkoły. Jakie wartości będą preferowane w szkole?

Etap IV: Opracowanie strategii ewaluacyjnej.

Etap V: Konstruowanie planów wychowawczo-profilaktycznych klas.

Podstawą tworzenia programu są zasady: spójności, otwartości, perspektywiczności.

Filarami wychowania szkolnego i doboru treści wychowawczo-profilaktycznych są **sfery rozwojowe:**

- fizyczna – zdrowy styl życia, podejmowanie zachowań prozdrowotnych,
- emocjonalna – odpowiedzialność,
- intelektualna – zdobywanie i korzystanie z wiedzy,
- społeczna – relacje, konstruktywne role społeczne, otwartość w życiu społecznym,
- duchowa (aksjologiczna) – system wartości, poczucie sensu życia, odróżnianie dobra od zła.

Ewaluacja programu wychowawczo-profilaktycznego

Ewaluacja celu: Czy osiągnięto zamierzone cele?

Ewaluacja wyniku: Jakie są efekty zrealizowanych działań w zakresie dojrzałości:

- psychicznej,
- społecznej,
- fizycznej,
- duchowej.

Zastosowane wskaźniki, narzędzia, badanie i analiza wyników, wnioski i zalecenia.

Ewaluacja procesu: Czy sposób realizacji sprzyjał skuteczności działań wychowawczo-profilaktycznych.

Konstruowanie planów wychowawczo-profilaktycznych klas uwzględnia:

Identyfikację zasobów i potrzeb rozwojowych uczniów danej klasy. Określenie szczegółowych celów rozwojowych na danym poziomie wiekowym, form i treści działań wychowawczych i profilaktycznych, osobistej odpowiedzialności wychowawcy i pozostałych nauczycieli, terminów realizacji poszczególnych zadań. Identyfikacji osób współpracujących i ich zadań, terminów realizacji poszczególnych zadań i osiągnięcia celów.

Plan wychowawczo-profilaktyczny klasy szkolnej tworzą podsystemy, m.in.:

- Ważne wydarzenia w życiu klasy.
- Tematyka godzin do dyspozycji wychowawcy.
- Treści wychowawczo-profilaktyczne realizowane na poszczególnych przedmiotach.
- Plan o wąskim spektrum aksjologicznym – decydujący o tożsamości klasy, np. wartości, wychowanie do prawdy, odpowiedzialności, poszanowania godności itp.

